

Међународни суд правде је објавио да је 35 земаља чланица УН поднело своје поднеске који се тичу Саветодавног мишљења о једностраном проглашењу независности Косова од стране привремених институција Приштине. Ово је битка коју једноставно морамо добити, упркос правним аргументима и снази противника међу којима су најјачи САД, Уједињено Краљевство, Холандија, Француска и Немачка. Косово је такође поднело свој поднесак, а следећи датум од важности је 17. јули 2009. до када све заинтересоване стране имају рок за одговор на поднеске осталих земаља. Поднесак Србије се састоји од око 350 страница правних ставова и 600 страница анекса који садрже историјске чињенице и аргументе. Шеф нашег тима пред МСП-ом је амбасадор у Француској др Душан Батаковић, координатор Саша Обрадовић, а један од чланова тима је и Малколм Шо (Malcolm Shaw), професор Универзитета у Лестеру, Енглеска, и човек који је један од аутора студије о легалности сецесије Квебека која је 1998. године коришћена као подлога у чувеном Саветодавном мишљењу Врховног суда Канаде. [\[1\]](#)

Не можемо рећи да смо до сада баш били срећни пред МСП-ом. Када смо поднели врло јаку тужбу против НАТО држава, усред бомбардовања, 24. априла 1999. године, суд је, након одржане расправе 12, 13. и 14. маја, одбио наш захтев за привремену меру којом би одредио забрану даље агресије. Образложење које је наведено за такву одлуку и није било нарочито убедљиво. Наиме, већина судија, на челу са тадашњом председницом Розалин Хигинс, био је становишта да СРЈ није могла да суду идентификује неки нов конфликт са НАТО државама који је започео на дан подношења тужбе 24. априла, будући да је бомбардовање почело 24. марта 1999. године. Наш тадашњи правни тим, са своје стране, износио је у међународном праву чврсто утемељену тезу да је нелегални акт започет 24. марта и да траје све док траје и агресија. Дакле, ради се о једној врсти продуженог деликта. Упркос томе, већина судија није прихватила наше становиште и заузела је напред поменути став (као да је СРЈ била у могућности да поднесе тужбу одмах, истог дана по започињању агресије!) Из редова нашег тадашњег тима је процурело да је један од наших чланова др Миодраг Митић имао изузетно оштру размену речи са једним од судија, док се чуо и коментар Јана Браунлија (Ian Brownlie), професора са Оксфорда, адвоката и члана нашег тадашњег тима, да је СРЈ постигла максимим у том тренутку „имајући у виду политичку констелацију догађаја“.

Након 5. октобра, СРЈ је 1. новембра 2000. постала чланица УН по сопственом захтеву. Упркос томе што је МСП наводио да је статус СРЈ у УН од 1993. био неодређен, *sui generis*

називајући га и аморфним. Али, СРЈ се тада сама постарала да „разреши“ овај проблем и то на своју штету, затраживши и добивши пријем. Већ тада је било јасно да ће наша тужба против НАТО држава пасти управо због ненадлежности суда. Јер, земља нечланица УН није ни члан Статута МСП-а, па није имала ни приступ суду. На чело нашег новог правног тима постављен је проф. Тибор Варади и чини се да се комплетна концепција тог тима вртела око чињенице нашег поновног пријема у УН. Наши адвокати су сматрали да ће нашим новим чланством у УН пасти како наша тужба против НАТО земаља, али исто тако и тужбе БиХ и Хрватске против нас. У јавности су се оглашавали тадашњи Министар спољних послова Вук Драшковић и проф. Радослав Стојановић, отворено се залажући за повлачење наше тужбе против земаља НАТО. Били су то и потпуно погрешни сигнали упућени самом МСП-у.

Време је показало да је наведена пасивна тактика била погрешна. Јер, суд се јесте огласио ненадлежним по нашој тужби против НАТО држава, а наш захтев за ревизију одлуке по којој се суд 1996. нашао надлежним по тужби БиХ против нас је одбијен. Затим је тужба БиХ против нас окончана познатом пресудом, да би се суд огласио надлежним по тужби Хрватске против нас. Све то су зачинили господа Свилановић и Варади ничим изазваним повлачењем наше, против тужбе против БиХ (поднете 1997. године), иако је она била наша важна процесно правна алатка пред судом.

Пасивно поступање нашег тима у случају НАТО је чак довело судије до дискусије да ли је СРЈ одустала од тужбе и да ли такво поступање доводи до прекида поступка („discontinuance“)! Ево шта је имала да каже председница МСП-а Розалин Хигинс у свом издвојеном мишљењу о поступању нашег правног тима по тужби против НАТО држава:

„Поставља се питање да ли су околности такве да је разумно, неопходно и правилно да Суд скине овај случај са своје листе, користећи своје право да заштити интегритет једног судског поступка. Ја сматрам да је одговор на ово питање потврдан... Дана 24. априла 1999. године, тадашња СРЈ је поднела тужбу против неколико земаља, заснивајући надлежност суда на чл. 36. параграф 2. његовог Статута и на основу чл. IX Конвенције о кажњавању и спречавању злочина геноцида. А 20. децембра 2002. године, Србија и Црна Гора формално обавештавају суд да нису биле чланице Статута суда пре 1. новембра 2000. године и да у моменту подношења тужбе нису биле потписниције Конвенције о геноциду... Овакав курс акције који сада следи СЦГ је неуредан. Пошто је на почетку тужилац изнео ставове који се тичу суштине спора и пошто му је суд дозволио да настави поступак против осам земаља након почетног саслушања по захтеву за привремену меру, тужене земље су суду доставиле прелиминарне приговоре. У наредне

три године није било одговора на ове приговоре, а када су одиста изузетно кратке писмене опсервације на њих и поднете, оне нису ни покушале да побију или да се на други начин супротставе одиста обимним прелиминарним приговорима тужених земаља. Уместо тога, тужилац одступа од првобитно постављених основа надлежности суда уз једноставну сугестију – „нека суд одлучи“. Овакво некохерентно поступање није, по мом мишљењу, у складу са правилима судског поступка која постоје да би обезбедила правичност за све стране и представља додатан разлог због чега суд мора одговорити скидањем случаја са листе“. [2]

Овај мало познати (и шокантни) став судије Хигинс се очигледно односи на поступање нашег тима након 5. октобра. Разумно је закључити да неко ко долази из земље са дугом историјом демократије, у којој владају или лабуристи или конзервативци, не може тек тако лако да схвати погубни *правни* заокрет у поступању пред МСП-ом само зато што је дошло до *политичких* промена. Овај став судије Хигинс такође мора бити добронамерна опомена нашем тиму, његовим бившим члановима и другим јавним личностима да у овом круцијалном моменту не шаљу погрешне сигнале суду. А њих је већ било.

Одмах након 17. априла, дакле по истеку рока за предају поднесака, проф. Варади даје интервју „Политици“ [3] и наводи „да наш захтев за Саветодавним мишљењем није ризик, пошто нам Косово не може бити два пута отето“, те да се „суд, евентуално, може прогласити ненадлежним да да Саветодавно мишљење, уз образложење да је то политичко питање.“ Проф. Варади такође наводи да се у овом случају ради о питању само-опредљења, при томе прејудуцирајући одговор на питање да ли косовски Албанци у оквиру Србије имају статус „народа“ или „националне мањине“ која већ има једну државу. Ето погрешних сигнала поново.

Јер, ниједан искусан правник неће суду, ни онима за које се може рећи да имају супротне ставове, давати идеје како да поступи против њега! Друго, проф. Варадију је добро познато постојање Саветодавног мишљења Врховног суда Канаде по питању сецесије Квебека, при чему је то питање третирано као правно питање *par excellence!* Треће, проф. Варадију је познато постојање трећег мишљења Бадинтерове арбитражне комисије које је извор права и које, позивајући се управо на праксу МСП-а (*Burkina Faso v. Mali*),

наводи да су границе бивших република СФРЈ непромењиве, односно, да границе република постају међународне границе, по принципу *uti possidetis, ita possideatis* (како поседујеш, тако настављаш да поседујеш). И четврто, постоје и друга саветодавна мишљења у којима је МСП јасно окарактерисао шта се сматра „политичким питањем“.

Битка коју морамо добити

Пише: Горан Цветић
среда, 06 мај 2009 13:11

Најсвежији пример је Саветодавно мишљење од 9. јула 2004. године, под називом „Правне последице конструкције зида у окупираним палестинским територијама.“ У њему суд наводи следеће:

„Суд не може прихватити став који је истакнут, а то је да није надлежан због „политичког“ карактера питања које му је постављено. Како је јасно из дуго-установљене праксе суда по овом питању, чињеница да правно питање такође има политичке аспекте није довољна да га лиши карактера „правног“ и да лиши суд надлежности која је изричито одређена његовим Статутом, при чему суд не може негирати правни карактер питања које га позива да изврши есенцијално судски задатак.“ Овај став је истакнут и у Саветодавном мишљењу из 1996. године по питању легалности употребе или претње нуклеарним оружјем, а што се тиче израелског зида у окупираним територијама МСП је једногласно нашао да је надлежан да да мишљење и заузео став да је изградња тог зида нелегална. Једини који је био против оваквог закључка је амерички судија Бургентал са образложењем да „суд није имао довољно информација и доказа пред собом да би могао дати мишљење.“ [\[4\]](#)

Србија ће уз себе пред МСП-ом имати подршку Русије, Кине, Шпаније, Румуније, Словачке, Боливије, Либије, Аргентине, Египта, Кипра и још неколико земаља. Правни став ЕУ очито неће бити јединствен, а наш тим ће свакако посебно обратити пажњу на поднеске САД и УК, имајући у виду њихов утицај, чињеницу да ће сигурно бити за сецесију, као и велики број искусних међународних правника у тим земљама. Велики број поднесака указује и да је пред нашим тимом велики посао који ваља обавити до 19. јула, будући да се ради о хиљадама страница материјала.

МСП броји 15 судија и ваља напоменути да је ове године дошло до промена у саставу суда. Уместо бивше председнице Хигинс, нови судија из Британије је Кристофер Гринвуд, нови председник суда Хисаши Овада из Јапана, а потпредседник судија Томка из Словачке. Нове судије су и Ахмед Јусуф из Сомалије као и Кансадо Триндад из Бразила. Ту су и „старе“ судије: Скотников (Русија), Ши (Кина), Бенуна (Мароко), Корома (Сијера Леоне), Сима (Немачка), Абрахам (Француска)...

Какво ће бити гласање? Да ли ће садашњи председник Овада и судија Корома бити уз Србију попут ситуације када су били против става већине да је МСП надлежан по тужби Хрватске? Да ли ће уз нас опет бити Скотников из Русије и Ши из Кине? Да ли ће потпредседник из Словачке Томка делити став Словачке владе да је сецесија Косова нелегална? Како ће гласати судије Јусуф из Сомалије и Триндад из Бразила и ко ће иматиевентуално одлучујући осми глас? КенетКит из Новог Зеланда, Сапулведа-Амор из

Битка коју морамо добити

Пише: Горан Цветић
среда, 06 мај 2009 13:11

Мексика или Бенуна из Марока? И да ли ће бити изненађења да неко од судија гласа мимо става земље из које долази? Правило је да се за судије МСП-а именују личности највишег моралног интегритета које су независне од влада држава из којих потичу. Да ли ће тако бити и кад је у питању саветодавно мишљење о КиМ? Ако буде тако, КиМ ће остати наше.

А пошто нема дилеме да ће пред МСП бити изнети и историјски факти, као мој прилог на крају, прилажем линк веома интересантне мапе Европе из 814. године. На њој се види одиста велика Србија, а на крајњој десној страни мапе је доказ да је Албанија у то време била област у подкаспијском басену. [5]

[1] http://english.republiquelibre.org/Territorial_integrity_of_Quebec_in_the_event_of_the_attainment_of_sovereignty#Introduction

[2] <http://www.icj-cij.org/docket/files/113/8544.pdf>

[3] <http://www.icj-cij.org/docket/files/113/8544.pdf>

[4] <http://www.politika.rs/rubrike/Politika/Kosovo-nam-ne-mogu-uzeti-dvaput.lt.html>

[5] <http://historymedren.about.com/library/atlas/natmapeur814.htm>